

egészen világosan körülír ekként: Birtokos számba nem megy, aki a dolog felett a tényleges hatalmat másnak részére ennek háztartásában, vagy üzletében, avagy oly más viszonyban gyakorolja, amelyben a másíknak a dologra vonatkozó utasításait közfelfogás szerint minden ellentmondás nélkül követnie kell. Birtokosnak a másik személyt kell tekinteni. *B. S.*

Kiskoru jogügylete. A kiskorúval kötött jogügylet az 1877. évi XX. t.-c. 114. §-a értelmében feltétlenül — tehát a vevő alperes jó- vagy rosszhiszeműségére tekintet nélkül — érvénytelen, hacsak a jogszerző alperes be nem bizonyítja, hogy felperes őt a vételi ügylet megkötésénél — nagykorúságát illetően — tévedésbe ejtette, vagy tévedésben tartotta; s ekként vele szemben az ügylet megkötése körül rosszhiszeműen járt el. P. V. 3318, 924.

Iparigazolvány hiánya és ügyletérvényesség. A lánckereskedelmi judikatúra idején az iparigazolvány (hatósági engedély) hiánya a legsikeresebb védelmi eszköz volt. Késői utóhajtások ugyan újabban is elég sűrűn fordulnak elő a felsőbiróság gyakorlatában és ha kihaló félben van is ez a kifogás, érdemes följegyezni a Kuria VII. tanácsának egy a szokásostól eltérő, de az élettel jobban számoló döntését, amely kimondotta, hogy az a körülmény, hogy

„az alperesek azzal, hogy ilyen áru vételével és továbbeladásával való iparszerű foglalkozáshoz szükséges iparigazolvánnyal állításuk szerint nem rendelkeztek — és ennek dacára ilyen irányú foglalkozást üztek — iparrendészeti szempontból helytelenül jártak ugyan el, de ez a körülmény a kereseti ügylet érvényességét egyáltalán nem érinti és azt tiltott ügyletté nem teszi. Ezek szerint a II. és III. rendű alpereseknek ez iránti felülvizsgálati panasza is alaptalan.“ (P. VII. 6609/1924.)

A régebbi gyakorlattal való szakításnak ez a döntés talán nem tekinthető, mert az alperesek itt a saját iparigazolványuk hiányára hivatkoztak és az igazán helytelen volna, ha alperesek a saját vétkességükből akarnának hasznot húzni (amit a lánckereskedelmi gyakorlat, elismerjük, praeter intentionem, de végeredményében sokszor lehetővé tett). Az az érvelés azonban, amit a Kuria ítélete tartalmaz, ugyanígy helyes akkor is, ha felperesnek hiányoznék az iparigazolványa, mert még sem tételezhető fel, hogy sántító jogügyletet akart kreálni a Kuria, akként, hogy az ügylet érvényessége azon dől el, hogy melyik fél lép fel felperesként. *B. S.*

Eskü — fogadalom? A vasuti szolgálati rendtartás (1914 : XVII. t.-c.) szerint az ideiglenes alkalmazott szolgálati fogadalmat, az állandó alkalmazott szolgálati esküt köteles tenni. A törvény 54. §-a szerint a létszámból hivatalból törölendő, aki az eskületételt megtagadja. A törvényt megelőző rendelet szerint az eskü fogadalommal volt pótolható. Az alkalmazott, vallási meggyőződésére hivatkozva, az eskü helyett fogadalmat kívánt tenni. A Máv. az eskületétel megtagadása címén az alkalmazottat a létszámból törölte. A Curia a másodbiróság elutasító ítéletének helybenhagyásával az alkalmazott felülvizsgálati kérelmét elutasította, mondván,

hogy a törvény élesen különböztet fogadalom és eskü között és ezzel a fenthivatkozott korábbi rendelet „hatályon kívül helyezettnek” tekinthető. (P. II. 132/1925.)

A magyar bírói gyakorlat a lelkiismereti szabadságot mindenkor tiszteletben tartotta és számos törvényünk kifejezetten megengedi az eskü helyett a fogadalom letételét. Nincs kényszerítő ok annak a feltevésére, hogy a vasuti rendtartási törvény szigorúan ragaszkodni kívánt volna az eskühöz és a fogadalommal való pótlást ki akarta zárni. Az, hogy az ideiglenes alkalmazott fogadalmat tesz és nem esküt, nem lehet abból arra következtetni, hogy a fogadalmat a törvény kisebb erejűnek, az eskü alacsonyabb értékű fajának tekinti és hogy ezért a végleges alkalmazott a több értékű eskühöz volna kötve. Az elsőbíróság a felperes keresetének helyet is adott — és nézetünk szerint ez volt a helyes álláspont. Ha az élet más, ugyancsak fontos területein az eskü pótolható fogadalommal, nincs alapja annak az okoskodásnak, hogy a vasuti szolgálatban ez a fölcserélés ki legyen zárva.

B. S.

Kártérítés az ügylet érvénytelensége mellett. Előző számunkban (125. oldal) ismertettük a Kurianak az ingatlan vételügylet nemteljesítése alapján kártérítést megállapító ítéletéről. Most ugyanazon tanács egy más vonatkozásban tovább építi ki az ingatlan vételügylet körében a kártérítés tanát. Az adott esetben felperes ingatlan tulajdona iránt indított keresetet. Az okirat, amelyre felperes keresetét alapítja, alperesek részéről tett vételi ajánlat volt, melyet felperes saját aláírásával a per alatt látott el. A Kuria egyezően a táblával az okiratot kellékhányosnak mondta, amely kellékhányosságot sem a birtok, sem az előleg kölcsönös átadása nem pótolta. A Kuria ténymegállapítása mellett ez az indok helytelen; kellékhányosságról akkor beszélünk, amikor az ügylet maga megvan, csak éppen csonka. Itt azonban hiányzik a szerződés egészben — és ami okiratban megvolt, az nem egy kellékhányos adás-vételi szerződés, hanem egy ajánlat. Nem a szerződés valamely kelléke hiányzik, hanem maga a szerződés.

Ugyanez az ítélet (P. V. 5024/924.) azonban a tulajdonjog megítélésére menő kérelem elutasítása mellett alpereseket kártérítésben marasztalja, azon az alapon, hogy felperes alperesek kötelező nyilatkozatában jóhiszeműen bízva, saját birtokát becsértéken alul adta el alperesek sürgető (nyilván az előleg lefizetését sürgető B. S.) levele folytán, továbbá, hogy az alperesek felhívására a vételi hátralékot letétbe helyezte és az értékében romlott. A Kuria ezt a kártérítő kötelezettséget az alperesek azon „jogellenes magatartására” vezeti vissza, hogy a telekkönyvi állapotot vállalt szavatosságuk dacára nem rendezték és a bekebelezésre alkalmas okiratot ki nem szolgáltatták.

A lényegében helyes rendelkezésnek ez az indoka teljesen tarthatatlan. Alperesek a Kuria ítélete szerint is a bekebelezésre alkalmas okiratot nem tartoztak adni — hiszen ezzel a kérelemmel a Kuria is elutasítja a felperest, nem lehet tehát jogellenes magatartásnak minősíteni az okirat kiállításának a megtagadását, amit kiállítani a Kuria szerint